

УДК 911.375:314.8

Наталія Гусєва, Ольга Суптело

РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

Стаття присвячена аналізу територіальних особливостей розселення населення Дніпропетровська. Дана загальна характеристика розселення населення міста. Проаналізовано показники щільності населення, наведено та охарактеризовано індекс концентрації населення. Обчислені основні показники центрографічного аналізу розподілу населення: арифметичний, медіанний і модальний центри, наведено їх сутність та значення. Отримані результати відображені картографічно. Визначено та проаналізовано просторово-статистичні особливості розподілу населення по території Дніпропетровська.

Ключові слова: розселення населення, щільність населення, індекс концентрації населення, центри розподілу населення.

Наталія Гусєва, Ольга Суптело. РАССЕЛЕНИЕ НАСЕЛЕНИЯ ДНЕПРОПЕТРОВСКА: ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ. Статья посвящена анализу территориальных особенностей расселения населения Днепропетровска. Дана общая характеристика расселения населения города. Проанализированы показатели плотности населения, приведен и охарактеризован индекс концентрации населения. Рассчитаны основные показатели центрографического анализа размещения населения: арифметический, медианный и модальный центры, приведены их суть и значение. Полученные результаты отображены картографически. Определены и проанализированы пространственно-статистические особенности распределения населения по территории Днепропетровска.

Ключевые слова: расселение населения, плотность населения, индекс концентрации населения, центры распределения населения.

Natalia Guseva, Olga Suptelo. THE RESETTLEMENT OF POPULATION OF THE DNEPROPETROVSK CITY: HUMAN-GEOGRAPHICAL FEATURES. The article deals with characteristics of the territorial population distribution of the Dnepropetrovsk city. The general characteristic of the population settlement of the Dnepropetrovsk city are given. The population density by administrative districts of the Dnepropetrovsk city is calculated and analyzed. The index of population concentration are reduced and characterized. The application center-graphical method by territorial characteristics in the research of population settlement is founded. The methodical foundations spatial-statistical analysis of population distribution is shown. The arithmetic mean, median and modal center are calculated. Their contents and meanings are given. The results are displayed cartographical. The spatial and statistical features of the population distribution on the territory of the Dnepropetrovsk city are identified and analyzed.

Key words: the resettlement of population, population density, an index of population concentration, distribution centers of population.

Вступ. Під розселенням як науковою категорією розуміють розміщення населення по певній території, яке характеризується відмінностями в густоті населення, і є наслідком утворення мережі поселень [5]. Розселення населення є результатом історичного процесу заселення території, що відбувається під дією ряду чинників: природних, соціальних, економічних, політичних, демографічних тощо, які мають суттєвий вплив на особливості заселення та розміщення поселень, їх взаємозв'язок тощо. В той же час, наявні системи розселення як форма територіальної організації населення зумовлюють особливості життєдіяльності населення, соціально-географічного процесу тощо [9]. Вивчення просторового розподілу населення є актуальним напрямком суспільно-географічних досліджень, оскільки воно обумовлює особливості розміщення закладів та установ соціальної інфраструктури (закладів охорони здоров'я, дитячих садків, шкіл та інших закладів середньої освіти, закладів культурного, торговельного, побутового обслуговування тощо), висуває вимоги щодо транспортного обслуговування населення території, впливає на розвиток галузей, які забезпечують його потреби в продуктах харчування і промислових товарах, зрештою, визначає умови внутрішнього попиту тощо [8, 9]. Від населення значною мірою залежить формування міжпоселенських зв'язків, спеціалізація виробництва, потужність і структура потоку

продукції, яка вивозиться за межі певної території, розвиток місцевого виробництва [7].

Аналіз попередніх досліджень. На сьогоднішній день дослідженнями населення, зокрема особливостями його розселення, займаються фахівці Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, а також цілий ряд інших науковців, у т.ч. суспільних географів (В.О. Джаман, Б.І. Заставецький, Т.Б. Заставецький, Л.Б. Заставецька, Л.М. Немець, І.Г. Мельник, К.Ю. Сегіда, О.Г. Топчієв, В.В. Яворська та інші). Системна інтерпретація розселення найповнішого відображення дістала у працях Л.М. Корецького, С.С. Мохначука, Ю.І. Пітюренка, М.П. Якимової (системи міських поселень), А.І. Доценка, В.О. Джамана, Г.М. Анісімової, В.В. Смаль, Т.В. Буличевої, Б.І. Заставецького (субрегіональні та регіональні інтегральні системи розселення).

У більшості випадків об'єктами досліджень виступають великі території (вся країна, суспільно-географічні райони, адміністративно-територіальні одиниці тощо). Суспільно-географічні дослідження розселення населення в окремих населених пунктах, зокрема містах, зустрічаються не так часто, що робить їх цікавими й актуальними [3].

Метою даного дослідження є визначення територіальних особливостей розселення населення Дніпропетровська. В процесі дослідження виконувалися наступні завдання: виявлення місця Дніпропетровська в системі розселення

Дніпропетровської області, характеристика розселення населення міста, визначення індексу концентрації населення Дніпропетровщини та його адміністративного центру, виявлення особливостей розподілу населення по території Дніпропетровська за допомогою центрографічного методу, аналіз отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На 1 січня 2014 р. в Дніпропетровську проживало 993094 осіб (30,2% населення регіону), а на території Дніпропетровської міської ради – 995512 осіб (на 1.01.2015 р. – 992,2 тис. осіб) [2]. Це означає, що кожний третій житель області мешкає в Дніпропетровську, а на всі інші населені пункти Дніпропетровщини (19 міст, 46 селищ міського типу, 1435 сіл) припадає менше 70% населення. Це достатньо високий показник – вищу питому вагу в населенні своїх регіонів мають тільки такі обласні центри як Харків (53%), Запоріжжя (43,1%), Миколаїв і Одеса (по 42,4%), а також Київ (62,4%), якщо розглядати його як обласний центр Київської області. Найменша частка в населенні своїх регіонів (менше 20%) характерна для адміністративних центрів АР Криму, Закарпатської, Івано-Франківської, Луганської областей [3].

Адміністративно Дніпропетровськ складається з семи районів [4], чотири з яких знаходяться на правому березі р. Дніпра, три – на лівому. Зважаючи на розділення міста на дві частини, показники просторового розподілу населення значно відрізняються за адміністративними районами.

Найпоширенішим показником, який використовується для визначення особливостей розміщення населення, є його щільність. *Щільність або густота населення* – головна одиниця вимірювання розміщення населення, що відображає середню чисельність населення, яка проживає на 1 км²; розраховується як відношення чисельності населення адміністративної одиниці чи іншої території до площі цієї території. Тож, *щільність населення* – це рівень заселеності певної території [9].

Середня густота населення м. Дніпропетровська на 1.01.2015 р. складала 2420 осіб/км². Проте, зважаючи на відмінності природних умов, історію заселення, демографічну ситуацію та рівень соціально-економічного розвитку, адміністративні райони Дніпропетровська відрізняються між собою за щільністю населення (рис. 1).

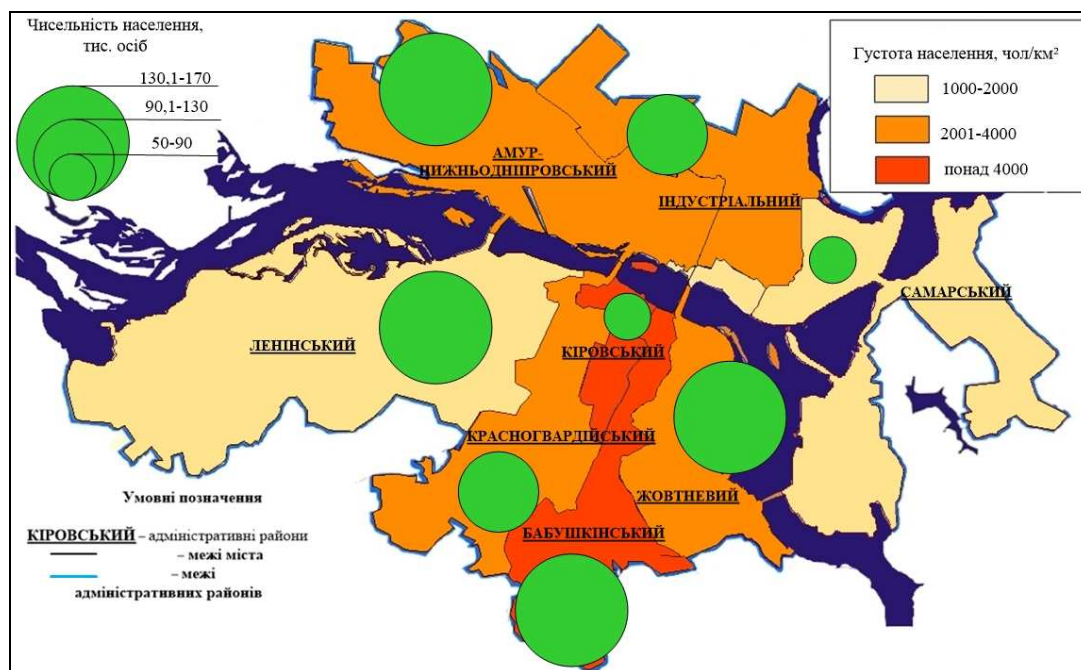

Рис. 1. Чисельність і щільність населення міста Дніпропетровськ за адміністративними районами станом на 1 січня 2015 р. (побудовано авторами за даними [2])

Найбільша щільність населення спостерігається в Бабушкінському та Кіровському районах міста і становить відповідно 5754,3 осіб/км² та 4569,92 осіб/км² [2], що можна пояснити незначною територією та центральним положенням районів [3].

Найменша щільність населення в місті становить 1111,74 осіб/км² у Самарському та 1514,78 осіб/км² у Ленінському районах [2]. Серед причин слід зазначити: для Самарського району – його складну конфігурацію, віддаленість від центру

міста та історію формування (район наймолодший та був сформований переважно з сільських поселень, наближених і пов'язаних з містом, тому в забудові переважає приватний сектор); для Ленінського району – його промислової спеціалізації (в районі розташовані найбільші підприємства металургійного та машинобудівного комплексу не тільки міста, а й усієї України) [3].

Ще одним із показників, що відображає рівномірність розселення населення, є коефіцієнт (індекс) концентрації населення, за допомогою якого

можна побачити розподіл населення за адміністративними одиницями у відношенні до загальної рівномірності населення території [6].

Індекс концентрації населення певного регіону обчислюється як половина суми різниць часток населення та площі всіх його адміністративно-територіальних одиниць (АТО) (формули 1, 2, 3) [6]:

$$ІКН = \frac{\sum |P_{\text{ч}} - S_{\text{ч}}|}{2} \quad (1)$$

Частка площі АТО:

$$S_{\text{ч}} = \frac{S_{\text{АТО}}}{S_{\text{рег.}}} \times 100\% \quad (2)$$

де: $S_{\text{ч}}$ – частка площі АТО;

$S_{\text{АТО}}$ – площа АТО;

$S_{\text{рег.}}$ – площа регіону.

Частка населення АТО:

$$P_{\text{ч}} = \frac{P_{\text{АТО}}}{P_{\text{рег.}}} \times 100\% \quad (3)$$

де: $P_{\text{ч}}$ – частка населення АТО;

$P_{\text{АТО}}$ – населення АТО;

$P_{\text{рег.}}$ – населення регіону

Загалом індекс концентрації населення може коливатися від 0 до 100% – від абсолютно рівномірного, коли на 1% площі мешкає 1% населення, до абсолютно нерівномірного. При коефіцієнті до 20% – розміщення населення рівномірне, від 20 до 40% – розміщення населення нерівномірне, 40% і більше – розміщення населення різко нерівномірне [6].

Згідно з розрахунками (табл. 1), індекс концентрації населення в Дніпропетровській області на 1.01.2015 р. становив 70,49%. Це свідчить про різко нерівномірне розміщення населення по території регіону, що обумовлено значною концентрацією населення в Дніпропетровську.

Таблиця 1

Індекс концентрації населення Дніпропетровської області на 1.01.2015 р.
(розраховано авторами за даними [2])

Адміністративно-територіальні одиниці (АТО)	$P_{\text{АТО}}$ (тис. осіб)	$P_{\text{ч}}$ (%)	$S_{\text{АТО}}$ (тис. км ²)	$S_{\text{ч}}$ (%)	$ P_{\text{ч}} - S_{\text{ч}} $ %
Дніпропетровська область	3276,6	100	31,92	100	
Дніпропетровськ (міськрада)	992,2	30,28	0,41	1,28	29,00
Вільногірськ	23,6	0,72	0,01	0,03	0,69
Дніпродзержинськ (міськрада)	247,6	7,56	0,14	0,44	7,12
Жовті Води (міськрада)	47,5	1,45	0,03	0,09	1,36
Кривий Ріг (міськрада)	650,5	19,85	0,43	1,35	18,51
Марганець (міськрада)	49,2	1,50	0,04	0,13	1,38
Нікополь	116,8	3,56	0,05	0,16	3,41
Новомосковськ	71,5	2,18	0,04	0,13	2,06
Орджонікідзе (міськрада)	42,6	1,30	0,03	0,09	1,21
Павлоград	109,3	3,34	0,06	0,19	3,15
Першотравенськ	29	0,89	0,003	0,01	0,88
Синельникове	31,5	0,96	0,02	0,06	0,90
Тернівка (міськрада)	28,9	0,88	0,02	0,06	0,82
Апостолівський	56,3	1,72	1,38	4,32	2,61
Васильківський	33	1,01	1,33	4,17	3,16
Верхньодніпровський	53,4	1,63	1,29	4,04	2,41
Дніпропетровський	84,7	2,58	1,41	4,42	1,83
Криворізький	44,9	1,37	1,35	4,23	2,86
Криничанський	35,5	1,08	1,68	5,26	4,18
Магдалинівський	34,1	1,04	1,6	5,01	3,97
Межівський	24,2	0,74	1,25	3,92	3,18
Нікопольський	41,2	1,26	1,94	6,08	4,82
Новомосковський	74,6	2,28	1,99	6,23	3,96
Павлоградський	28	0,85	1,45	4,54	3,69
Петриківський	25,7	0,78	0,93	2,91	2,13
Петропавлівський	27	0,82	1,25	3,92	3,09
Покровський	35,2	1,07	1,21	3,79	2,72
П'ятихатський	45,2	1,38	1,65	5,17	3,79
Синельниківський	38,5	1,17	1,65	5,17	3,99
Солонянський	39	1,19	1,73	5,42	4,23
Софіївський	22,3	0,68	1,36	4,26	3,58
Томаківський	25,5	0,78	1,19	3,73	2,95
Царичанський	27,3	0,83	0,9	2,82	1,99
Широківський	27,4	0,84	1,22	3,82	2,99
Юр'ївський	13,4	0,41	0,9	2,82	2,41
$\sum P_{\text{ч}} - S_{\text{ч}} $					140,98
Індекс концентрації населення					70,49

Натомість, індекс концентрації населення Дніпропетровська на 1.01.2015 р. склав 23,5% (табл. 2), що свідчить про хоч і нерівномірне розселення населення міста, проте в порівнянні з областю не таке різке.

Просторовий розподіл населення по території має двовимірну характеристику. Місце розташування кожної одиниці i з досліджуваної сукупності на території окремого регіону, країни чи міста визначається її координатами (x_i та y_i). За даними територіального розподілу окремих одиниць можна

визначити центральну точку, оцінити розсіювання окремих одиниць навколо центральної точки та асиметрію їх розподілу [1, 7]. Центральна точка просторового розподілу являє собою свого роду узагальнюючий середній показник територіального розміщення. В якості основних показників центральної точки просторового розподілу можуть бути використані середня арифметична, медіана і мода, але перетворені для випадку двовимірних розподілів за площею [1, 7].

Таблиця 2

Індекс концентрації населення м. Дніпропетровська на 1.01.2015 р.
(розраховано авторами за даними [2])

	P_{p-n} (осіб)	$Pч$ (%)	S_{p-n} (км ²)	$Sч$ (%)	$ Pч-Sч $ %
м. Дніпропетровськ	989796		398		
Індустріальний	127488	12,88	33	8,29	4,59
Амур-Нижньодніпровський	145271	14,68	72	18,09	3,41
Бабушкінський	143111	14,46	27	6,78	7,67
Красногвардійський	114828	11,60	36	9,05	2,56
Ленінський район	165028	16,67	109	27,39	10,71
Жовтневий	160743	16,24	44	11,06	5,18
Самарський район	73896	7,47	67	16,83	9,37
Кіровський	59431	6,00	10	2,51	3,49
$\sum Pч-Sч $					46,99
Індекс концентрації населення					23,50

Середній арифметичний центр є показником центральної точки просторового розподілу населення. Він вимірюється за допомогою двох координат x та y , які утворюють прямі лінії, що перетинаються в точці арифметичного центру території (в нашому випадку міста). Для визначення середнього арифметичного центру міста необхідно масштабні числа відстаней (протяжність території міста) помножити на чисельність населення міських районів та поділити на чисельність населення всього міста (окремо – по x і y) (формула 4, 5) [1, 7].

$$x = P_{p-n} \times L / P \quad (4)$$

$$y = P_{p-n} \times L / P \quad (5)$$

де P_{p-n} – чисельність населення міського району; L – відстань між вертикальними (горизонтальними) прямими; P – чисельність населення міста.

Результати розрахунків середнього арифметичного центру розподілу населення Дніпропетровська представлені в табл. 3 та на рис. 2.

Таблиця 3

Середній арифметичний центр розподілу населення м. Дніпропетровська на 1.01.2015 р.
(підрховано авторами за даними [2])

Адміністративні райони міста	Чисельність населення, осіб	Координати геометричного центру району X_i	Координати геометричного центру району Y_i	$P_{p-n} * L/P$ (X_i)	$P_{p-n} * L/P$ (Y_i)
Індустріальний	127488	20,5	15,3	2,64	1,97
Амур-Нижньодніпровський	145271	14,7	16,4	2,16	2,41
Бабушкінський	143111	16,3	4,7	2,36	0,68
Красногвардійський	114828	13,4	7,7	1,55	0,89
Ленінський район	165028	8,4	11,8	1,40	1,97
Жовтневий	160743	15,8	7,6	2,57	1,23
Самарський район	73896	24,4	9,3	1,82	0,69
Кіровський	59431	16,7	9,4	1,00	0,56
м. Дніпропетровськ	989796				
Координати арифметичного центру				15,50	10,41
				X	Y

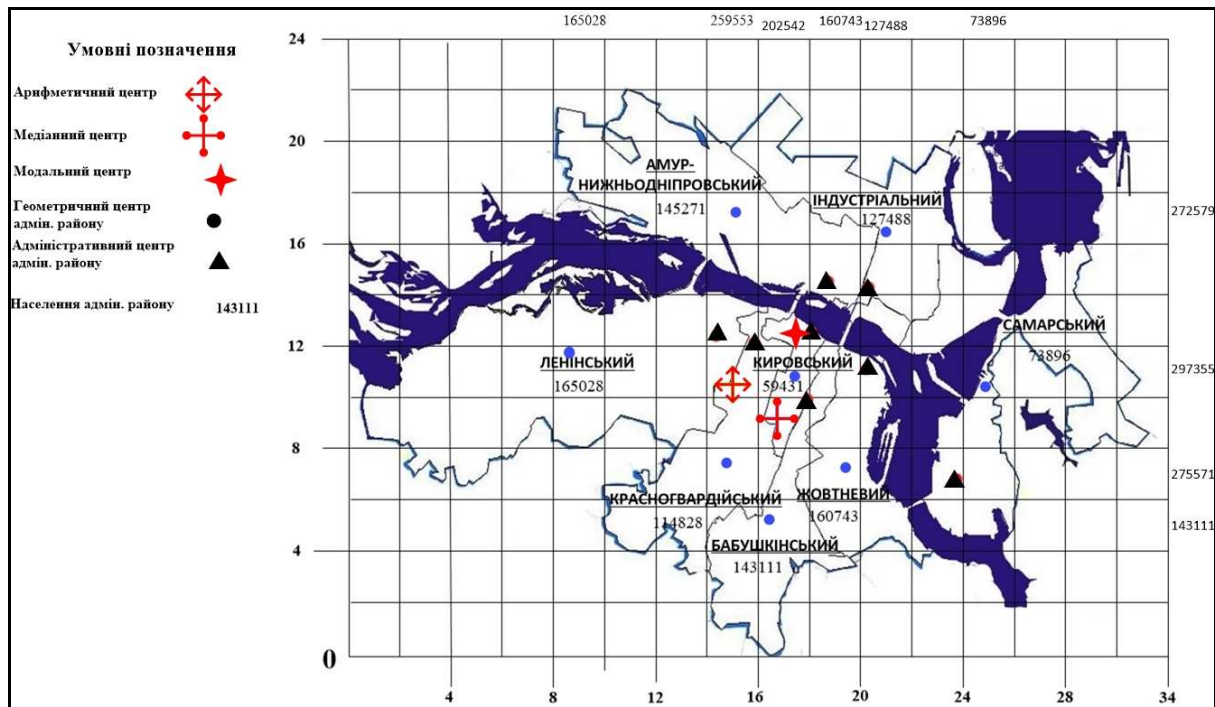

Рис. 2. Центри просторового розподілу населення м. Дніпропетровська (побудовано авторами за даними [2])

Середній арифметичний центр Дніпропетровська знаходиться на правому березі, на півночі Красногвардійського району (рис. 2). Це пояснюється значно більшою заселеністю саме правого берега міста, який був історично раніше заселений та освоєний, центральним його положенням по відношенню до решти районів, а також розташуванням між Ленінським та Жовтневим районами, які мають найбільшу чисельність населення.

Медіанний центр просторового розподілу населення знаходиться за аналогією з медіаною в лінійній статистиці, який можна розглядати як положення точки, яка ділить кількість населення на дві рівні частини по широті та довготі. Зазначений спосіб визначення медіанного центру характеризується його неоднозначністю, буде змінюватися зі зміною напрямку перпендикулярних осей. Відзначаючи цей недолік, багато дослідників разом з тим віддають перевагу медіані як центральній точці. Якщо в лінійній статистиці медіана являє собою точку на числовій осі змінних, абсолютне відхилення від якої значень всіх інших одиниць сукупності є мінімальним, то медіанний центр в просторовому розподілі – точка на поверхні, сума відстаней до якої від усіх інших одиниць популяції мінімальна [1, 7].

Медіанний центр м. Дніпропетровська знаходиться на півдні Кіровського району, який можна вважати діловим та адміністративним центром міста (рис. 2).

Модальний центр можна визначити як найбільшу точку на поверхні площі розподілу. Це один з найбільш важливих показників просторового розподілу, який дозволяє визначити місце найбільшої концентрації населення [1, 7].

Модальний центр м. Дніпропетровська також

знаходиться в Кіровському районі (рис. 2).

Для аналізу просторового розподілу населення використовують показник, який вказує на відстань між адміністративними центрами та їх найближчими «сусідами». Показник відстані до найближчого сусіда використовується для того, щоб дати аналіз розміщення центрів районів по відношенню один до одного. Він розраховується як середнє арифметичне значення топологічних відстаней між кожним адміністративним центром і його ближчим n -м сусідом (формула 6).

$$R_n = \frac{D}{0.5 \sqrt{\frac{S}{n}}} = 2,25 \text{ км} \quad (6)$$

де R_n – відстань до найближчого сусіда; D – середня відстань між адміністративними центрами районів території; S – площа території; n – кількість районів.

В нашому випадку доцільно підрахувати топологічні відстані між геометричними центрами адміністративних районів міста, що дасть можливість для аналізу доступності даних районів та вкаже на можливі причини недостатньої освоєності деяких з них (зокрема, Самарського району) (табл. 4, рис. 3).

Сітка графу відображає схему розташування адміністративних районів відносно один одного. Найбільшу кількість зв'язків має Кіровський район як центральний район міста, найменшу – Самарський район, що зумовлено його складною конфігурацією, периферійним положенням по відношенню до решти районів та деякою відокремленістю річками Дніпро та Самара (рис. 3).

Таблиця 4

Аналіз сусідства адміністративних районів м. Дніпропетровська (розраховано авторами)

Адміністративні райони	Сусідські адміністративні райони	Відстань, км
Індустріальний	Амур-Нижньодніпровський	1,3
	Самарський	8,6
	Кіровський	3,3
	Жовтневий	3,3
Амур-Нижньодніпровський	Індустріальний	1,3
	Красногвардійський	4,3
	Кіровський	2,3
	Ленінський район	5,3
	Жовтневий	3,7
Бабушкінський	Жовтневий	2,9
	Кіровський	3,4
	Красногвардійський	3,9
Красногвардійський	Амур-Нижньодніпровський	4,3
	Ленінський район	1,4
	Кіровський	2,6
	Бабушкінський	3,9
Ленінський район	Амур-Нижньодніпровський	5,3
	Красногвардійський	1,4
Жовтневий	Індустріальний	3,3
	Бабушкінський	2,9
	Самарський район	6,4
	Амур-Нижньодніпровський	3,7
	Кіровський	3,6
Самарський район	Індустріальний	8,6
	Жовтневий	6,4
Кіровський	Жовтневий	3,6
	Бабушкінський	3,4
	Красногвардійський	2,6
	Індустріальний	3,3
	Амур-Нижньодніпровський	2,3
		∑ 112,6

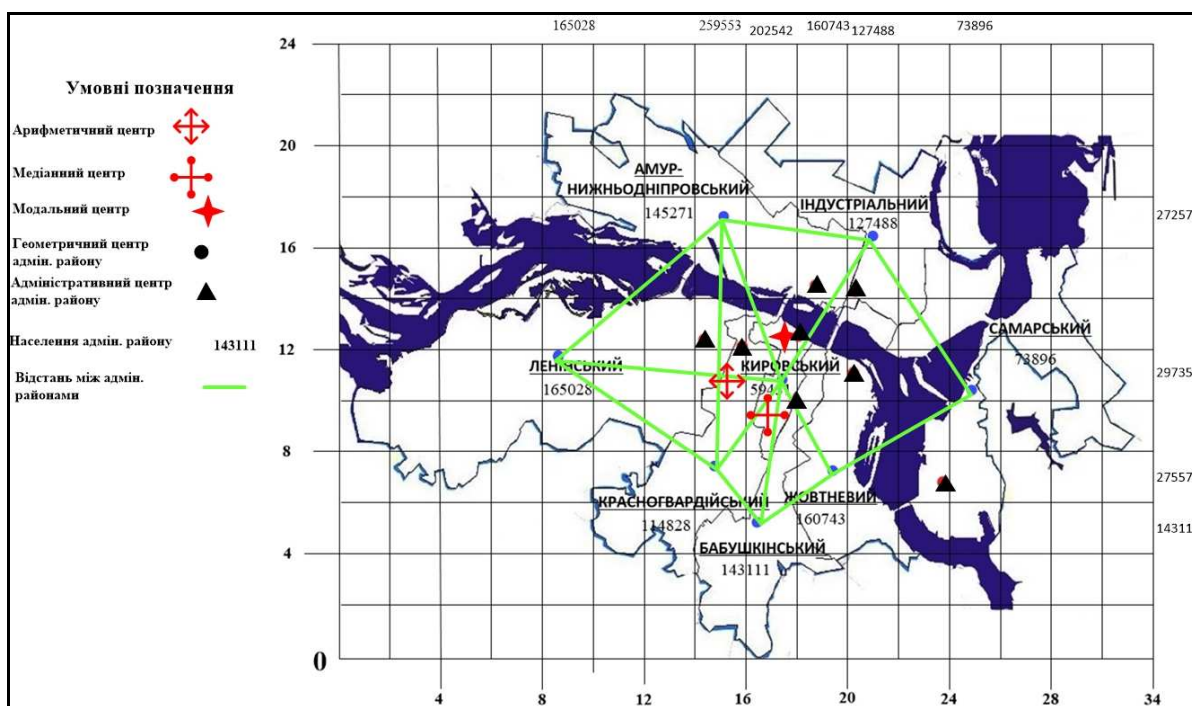

Рис. 3. Топологічна відстань між адміністративними районами Дніпропетровська (побудовано авторами)

Значення середньої відстані до найближчого сусіда становить $R_n=1,06$ км, що характеризує розміщення населення м. Дніпропетровська як досить нерівномірне, тобто заселення території є вибірко-вим. Такий розподіл свідчить про сформовану спеціалізовану зональність міста та його районів. Так, для Дніпропетровська, як і для більшості великих міст, характерним є наступні спеціалізовані зони: 1) діловий та культурний центр – Кіровський район, який склався історично; 2) промислова зона – як близько розташована до центру міста (Західна промзона – схід Ленінського району та Північна промзона – північ Амур-Нижньодніпровського та Індустріального районів), так і винесеної на периферію міста, що сформувалася пізніше (Придніпровська промзона – захід Самарського району та Південна промзона – південь Бабушкінського та Красногвардійського районів); 3) селітебна зона (т.зв. «спальні райони»), в якій саме й сконцентрована основна кількість населення міста.

Побудована граф-схема (рис. 3) також є підставою для аналізу транспортної доступності кожного з районів міста. Рух містом значно ускладнюється через його розділення двома річками: Дніпро поділяє місто на лівобережну та правобережну частини, а Самара відокремлює південну частину Самарського району від решти районів міста. Це, а також історичні особливості формування території та конфігурація адміністративних районів, обумовлює різну транспортну доступність районів міста. Так, Самарський район є найвіддаленішим від центру міста та транспортно найбільш важкодоступним. Натомість, це обумовлює кращу екологічну ситуацію в районі та дає йому можливість за рахунок наявних водних ресурсів розвивати рекреаційну діяльність.

Або, навпаки, є нішею для перенесення сюди промислового виробництва з центру міста, що дозволить очистити його та зробити більш комфортним для проживання.

Висновки. Важливою характеристикою населення є його розселення по території. Зважаючи на природні та історичні особливості розвитку міста, розселення населення Дніпропетровська має ряд специфічних характеристик: 1) більшість населення міста сконцентрована на правому березі міста, який був історично раніше заселений та освоєний; 2) найбільша густина населення зафіксована в найменшому за площею центральному районі міста – Кіровському; 3) в Кіровському районі також знаходяться модальний та медіанний центри просторового розподілу населення міста; 4) середній арифметичний центр розподілу населення Дніпропетровська знаходиться в Красногвардійському районі, що обумовлюється центральним його положенням по відношенню до решти районів, а також розташуванням між Ленінським та Жовтневим районами міста, які мають найбільшу чисельність населення; 5) індекс концентрації населення на 1.01.2015 р. в Дніпропетровській області становив 70,49%, що свідчить про різко нерівномірне розміщення населення по території регіону, а в Дніпропетровську – 23,5%, що говорить про хоч і нерівномірне розселення населення міста, проте у порівнянні з областю не таке різке; 6) для м. Дніпропетровська, як і для більшості великих міст, характерним є наявність ділового та культурного центру, промислової зони, як близької до центру міста, так і винесеної на периферію, а також селітебної зони, в якій саме й сконцентрована основна кількість населення міста.

Список використаних джерел:

1. Golikov A.P. *Matematichni metodi v geografii* / Golikov A.P., Chervaniyov I.G., Trofimov A.M. – Kharkiv: vyd-vo pry Kharkivskomu universyteti, 1986. – 143 s. [Голіков А. П. Математичні методи в географії / Голіков А. П., Черванюв І. Г., Трофимов А. М. – Харків: вид-во при Харківському університеті, 1986. – 143 с.]
2. *Holovne upravlinnia statistiki u Dnipropetrovskij oblasti* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.dnprstat.gov.ua> [Головне управління статистики у Дніпропетровській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnprstat.gov.ua>]
3. Guseva N. *Demografichna kharakterystyka mista Dnipropetrovsk* / N. Gusrya, O. Suptelo // *Chasopys sotsialno-ekonomichnoi geografii: Mizhregion. zbirnyk nauk. prats.* – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2015. – Вур. 18(1). – С. 107-114. [Гусєва Н. Демографічна характеристика міста Дніпропетровськ / Н. Гусєва, О. Суптело // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіон. збірник наук. праць. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – Вип. 18 (1). – С. 107-114.]
4. *Dnipropetrovska miska rada* // *Ofitsiyniy Internet-portal* [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dniprorada.gov.ua> [Дніпропетровська міська рада // Офіційний Інтернет-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dniprorada.gov.ua>]
5. Dzhaman V.O. *Regionalni systemy rozselennya: demografichni aspekty* / V.O. Dzhaman. – Chernivtsi: Ruta, 2003. – 392 s. [Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти / В.О. Джаман. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.]
6. Pylypenko I.O. *Metodyky suspilno-geografichnykh doslidzhen (na materialakh Khersonskoi oblasti): Navchalnyi posibnyk* / I.O. Pylypenko, D.S. Malchykova. – Kherson: PP Vyshemyrskiy V.S., 2007. – 112 s. [Пилипенко І.О. Методики суспільно-географічних досліджень (на матеріалах Херсонської області): Навчальний посібник / І.О. Пилипенко, Д.С. Мальчикова. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2007. – 112 с.]
7. Segida K.Yu. *Metodychni osnovy analizu rozselennia naseleunia regionu* / K.Yu. Segida // *Problemy bezpererвної geografichnoi osvity i kartografii: Zbirnyk naukovykh prats.* – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2013. – Вур. 18. – С. 150-155. [Сегіда К.Ю. Методичні основи аналізу розселення населення регіону / К.Ю. Сегіда //

Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: Збірник наукових праць. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – Вип. 18. – С. 150-155].

8. *Segida K.Yu. Rozselennia naseleння Dnipropetrovskoi oblasti: terytorialnyi aspekt // Chasopys sotsialno-ekonomichnoi geografii: Mizhregion. zbirnyk nauk. prats. – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2013. – Vyr. 15(2). – S. 107-114. [Сегіда К.Ю. Розселення населення Дніпропетровської області: територіальний аспект // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіон. збірник наук. праць. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – Вип. 15 (2). – С. 107-114].*
9. *Segida K.Yu. Rozselennia naseleння Kharkivskoi oblasti: terytorialnyi aspekt // Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Geologiya, Geografiya, Ekologiya: Zbirnyk naukovykh prats. – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2013. – S. 165-169. [Сегіда К.Ю. Розселення населення Харківської області: територіальний аспект // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Геологія. Географія. Екологія: Збірник наукових праць / Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – С. 165-169].*
10. *Statystychnyi shhorichnyk Ukrainy za 2013 r. / Za red. O.G. Osaulenka; Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – K.: TOV «Avgust Treid», 2014. – 534 s. [Статистичний щорічник України за 2013 р. / За ред. О.Г. Осауленка; Державна служба статистики України. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2014. – 534 с.]*

Summary

Natalia Guseva, Olga Suptelo. THE RESETTLEMENT OF POPULATION OF THE DNEPROPETROVSK CITY: HUMAN-GEOGRAPHICAL FEATURES

The article deals with characteristics of the territorial population distribution of the Dnepropetrovsk city. The general characteristic of the population settlement of the Dnepropetrovsk city are given.

As for any territories to Dnepropetrovsk city characterized by a number of problems related to the development and deployment of the population. This is particularly the demographic problems associated with negative rates of natural increase and mechanical movement of population. An important problem the city is uneven population distribution. Significant impact on the population of any territory to the ecological environment. It is this one problem of development and distribution of population of the Dnepropetrovsk city.

An important feature is the system of population settlement on its territory. Given the natural and historical features of the city population settlement system has some specific characteristics:

- majority population is concentrated on the right bank of the city;
- recorded the largest population density in the smallest area of the central area of the city – Kirov;
- in the Kirov region and are modal and medial population distribution centers;
- the arithmetic mean of the distribution center is located in the city's population Krasnogvardiyskiy area is defined by its central position in relation to the rest areas and the fact that the area is situated between two parts of the city: Lenin and the October having the largest population;
- for Dnipropetrovsk city, like most big cities are characterized by the presence of the business and cultural center, which mainly Historically, industrial zones, as close to the city center, issued on the periphery of cities and residential areas, so-called sleeping areas where it is concentrated and the principal amount of the population;
- index of population concentration on 01. 1. 2015 in Dnipropetrovsk region was 70.49%, indicating a sharply uneven distribution of population in the region, and in Dnepropetrovsk city – 23.5%, indicating that though uneven settlement population city, but compared with the region is not as sharp;
- for Dnipropetrovsk city, like most big cities are characterized by the presence of the business and cultural center, industrial zone, as close to the city center, and submitted to the periphery, and the residential area, which is also concentrated the bulk of the population city.